

РЕШЕНИЕ
28 июня 2022 ел

КАРАР
№ 50

Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы Нөнәгәр авыл жирлеге территориясендә жәмәгать һәм дин тотучы зиратларның эшчәнлеге тәртибе һәм жирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләре түрүндагы нигезләмәне раслау хакында.

"Жирләү һәм жирләү эше түрүнда" 12.01.1996 ел, № 8-ФЗ Федераль закон, "Россия Федерации сендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары түрүнда" 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль закон, «санитар-экологик икеайлык түрүнда "30.03.1999 ел, № 52-ФЗ Федераль закон нигезендә," жирләү һәм жирләү эше түрүнда "гы Федераль закон," Россия Федерации сендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары түрүнда " 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ - 2.1.3684-21 «шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләрен карап тотуга, су объектларына, эчә торган су һәм эчәргә яраклы су белән тәэммин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак биналарга, житештерү, жәмәгать биналарыннан файдалануга, санитария-эпидемияләргә каршы (профилактика) чараптар үткәругә карата санитар-эпидемиологик таләпләр һәм САНПИН 2.1.3684-21 нормаларын раслау түрүнда" РФ Баш дәүләт санитар табибының 28.01.2001 №3 карары белән расланган санитар-эпидемиологик таләпләр», Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы Нөнәгәр авыл жирлеге Уставы белән, жәмәгать һәм дин тотучы зиратларның эшчәнлеген оештыру һәм Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы Нөнәгәр авыл жирлеге территориясендә жирләү урыннарын тиешенчә карап тотуны тәэммин итү максатларында, Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы Нөнәгәр авыл жирлеге Советы карары:

1. Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы Нөнәгәр авыл жирлеге территориясендә жәмәгать һәм дин тотучы зиратларның эшчәнлеге тәртибе һәм жирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләре түрүнда Нигезләмәне (кушымта итеп бирелә) расларга.

2. Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы Нөнәгәр авыл жирлеге Советының 21.09.2010 ел, №24 карары үз көчен югалткан дип санарга.

3. Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районының Нөнәгәр авыл жирлегенең мәгълүмат стендында әлеге каарны игълан итәргә һәм Балтач муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга.

4. Әлеге каарның үтәлешен контролъдә тотам.

Авыл жирлеге/башлығы:

А.З.Әхмәтханов

Татарстан Республикасы
Балтач муниципаль районы
Ненәгәр авыл жирлеге
Совет карары буенча
Күшүмтә

НИГЕЗЛӘМӘ

Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы Ненәгәр авыл жирлеге территориясендә жәмәгать һәм дини зиратларның эшчәнлеге тәртибе һәм жирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләре турында

1. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1.1. Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районының Ненәгәр авыл жирлеге территориясендә жәмәгать һәм дини зиратларның эшчәнлеге тәртибе һәм жирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләре турында өлгө нигезләмә (алга таба - нигезләмә) "жирләү һәм жирләү эше турында" 12.01.1996 ел, № 8-ФЗ Федераль закон, "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль закон, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында "30.03.1999 ел, № 52-ФЗ Федераль закон," жирләү һәм жирләү - 25.12.1996 ел, № 63-ТРЗ «Татарстан Республикасында жирләү һәм жирләү эше турында» Татарстан Республикасы законы," шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләрен карап тотуга, су объектларына, эчәргә яраклы су һәм эчәргә яраклы су белән тәэммин итүгә, эчәргә яраклы суга, атмосфера һавасына, туфракка, торак биналарга, житештерү, жәмәгать биналарыннан файдалануга, санитария-эпидемияләргә каршы (профилактика) чараплар үткәрүгә һәм үткәрүгә карата санитар-эпидемиологик таләпләр» СанПин 2.1.3684-21 нормалары, " Татарстан Республикасында жирләү һәм жирләү, Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы Ненәгәр авыл жирлеге Уставы нигезендә, жәмәгать һәм дин тотучы зиратларның эшчәнлеген оештыру һәм Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы Ненәгәр авыл жирлеге территорииясендә (алга таба – авыл жирлеге) жирләү урыннарын тиешенчә карап тотуны тәэммин итү максатларында Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы Ненәгәр авыл жирлеге Уставы белән расланды.

1.2. Авыл жирлеге территорииясендә урнашкан зиратлар, гомуми кагыйдә буенча, жәмәгатьчелек тарафыннан үлгән (һәлак булган) кешеләрне жирләү өчен, аларның теләк белдерүен исәпкә алыш йә жирләү мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт карары буенча билгеләнә.

1.3. Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы Ненәгәр авыл жирлеге карары буенча (алга таба – авыл жирлеге башкарма комитеты) авыл жирлеге территорииясендә дин тотучы зиратлар тезелә ала.

1.4. Жәмәгать зираты: юк

Дин тоту зираты:

- Ненәгәр авылы зираты, кадастровые номера 16:12:090101:122, 16:12:090502:69;
- Комаров-Завод авылы, кадастровые номера 16:12:090502:68;
- Чутай авылы зираты, кадастровые номера 16:12:090301:95;
- Тархан авылы зираты, кадастровые номера 16:12:000000:638.

1.5. Жәмәгать зиратларында жирләү дин, хәрби һәм башка гореф-гадәтләрне исәпкә алыш башкаралырга мөмкин.

2. ТӨШЕНЧӘЛӘР ҺӘМ БИЛГЕЛӘМӘЛӘР КУЛЛАНЫЛА ТОРГАН НИГЕЗЛӘМӘ

Әлеге Нигезләмәдә түбәндәгө төшенчәләр һәм билгеләмәләр кулланыла:

Автокатафалк-жәсәдле табут, үлгән яки үлгән, жирләнгән продукция һәм жирләүдә катнашуучылар өчен максус жиһазландырылган автотранспорт чарасы.

Жирләу - табутта яки табутсыз үлгән яки һәлак булган кешеләрнең мәетләрен, склеп, саркофаг, мавзолей, пантеон һәм кабердәге туфрак белән чүп савытларын, колумбар урыннарын жиргә бирү яки максус билгеләнгән участокларда трах жәю процессы.

Туганнар каберлеге - мәрхүмнең (үлгән) жирләу өчен жәмәгать зиратлары территориясендә бушлай бирелә торган жирләу урыны, шул рәвешле, үлгән (үлгән) кешенең иренең яки якын туганы күмелгән урында жирләүне гарантияләү өчен.

Ялғыз жирләу-ялғыз гражданнарны, жирләу бурычын үз өстенә алган зат жирләу өчен жәмәгать зиратлары территориясендә бушлай бирелә торган жирләу урыны, шулай ук шәхесләре Эчке эшләр органнары яки хатыны, якын туганнары яки законлы вәкилләре булмаган яки алар жирләу мөмкинлеге булмаган гражданнарны жирләу урыны.

Гайлә (нәсел) күмелү - өч һәм аннан да күбрәк үлгән (һәлак булган) туганнарын жирләу өчен жәмәгать зиратлары территориясендә бирелә торган жирләу урыны.

Туганнар каберлеге-зиратлар территориясендә күпләп һәлакәтләр корбаннарын жирләу өчен бушлай бирелә торган урын.

Туганнар каберлеге- зиратлар территориясендә күпләп һәлакәтләр корбаннарын жирләу өчен бушлай бирелә торган урын зиратлар территориясендә массакүләм һәлакәтләр корбаннарын жирләу өчен (шәхесләре тулысынча сакланган яки идентификацияләү алмаган гадәттән тыш хәлләрнең шәхесләре билгеләнмәгән).

Хәрби күмелү- жирләу хәрби йоласын үтәп, үлгән яки һәлак булган хәрби хезмәткәрләрне һәм аларга тиңләштерелгән категория гражданнарын жирләу өчен билгеләнгән жәмәгать зираты участогы.

Мактаулы каберлекләр, кагыйдә буларак, төп жәмәгать зираты аллеясы буенда урнашкан, үңайлы алымнар һәм яхшы қүзәтү булган һәм үлгән кешене жирләгендә бушлай бирелә торган урыннар, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, авыл жирлеге каршынdagы казанышларны нигезләү һәм раслау бурычын алган зат үтенече буенча, вафат булган кешене жирләу бурычын үз өстенә алган зат үтенече буенча, жирләу урыннары.

"Мораль яклау" зонасы (мораль зона, Яшел саклау зонасы) - гомуми кулланылыштагы территория һәм жирләу өчен билгеләнгән объект тәзелешен бүлүче зона. Ул зират территориясенең бер елешен аның периметры буенча яфраклы һәм ылышлы агачлардан, ким дигәндә, ике рәттән тора.

Каберлекләр зонасы- жирләу башкарыла торган зиратның функциональ-территориаль зонасы.

Жирләүне гамәлгә ашыру гарантиясе- үлгән яки үлгән кешене жирләүне Россия Федерациясенең гамәлдәге законнары нигезендә тәэммин итә торган гарантияләрнең жыелмасы.

Жирләу буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге - Россия Федерациясенең гамәлдәге законнары белән гарантияләнгән Россия Федерациясе гражданнарына түләүсез нигездә күрсәтелә торган хезмәтләр исемлеге. Жирләу буенча хезмәтләрнең гарантияле исемлеген бирү бурычы гамәлдәге законнар белән жирләу эше мәсьәләләре буенча ма克斯ус хезмәткә йекләнгән.

Зират- жирләу урыны чикләрендә урнашкан һәм кремациядән соң вафат булган (үлгән) кешеләрне жирләу өчен жир кишәрлекләре булган шәһәр тәзелеше комплексы.

Каберлекләрне теркәү кенәгәсе - каберлекләрне теркәү кенәгәсе.

Колумбарий- жирләнгән урн. Вертикаль буенча Колумбарий ярусларга бүленә, яруслар мемориаль плитәләр белән капланган урыннарга бүленә.

Жирләү өчен җаваплы зат - жирләү турында мәрхүмнең (ulgən) ихтыярында курсәтелгән зат йә ире, якын туганнары (балалары, әти-әниләре, уллыкка алынган, туганнары һәм бертуган апалары, оныклары, бабасы, әби), башка туганнары, вафат булган (вафат булган) кешене жирләү, күмү урынын рәсмиләштерү, аны тиешле тәртиптә тоту һәм аны дайми карау бурычын үз өстенә алган башка затлар.

Жирләү урыны- ulgən яки һәлак булган кешеләрнең мәетләрен яки мәетләрен күмү өчен билгеләнгән жирләү объектының бер елеше.

Жирләү урыннары- жирләү өчен билгеләнгән жирләү объекты кинлегенең бер өлеше, ул ulgən яки һәлак булган, туфрак белән күмелгән, этик, санитар һәм экологик таләпләр нигезендә махсус оештырылган жирләү урыннарын күмү буенча йола гамәлләре үткәру өчен билгеләнгән. Жирлек территориясендә жирләү урыннары булып жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагында булган һәм ulgən (һәлак булган) кешеләрне жирләү өчен билгеләнгән жәмәгать зиратлары тора.

Кабер - табигый грунтта вемка рәвешендәге жир корылмасы, ул ulgən яки табутта яки аннан башка һәлак булган мәетләрне күмү өчен билгеләнгән.

Кабер өеме - ulgən яки һәлак булган кешеләрнең истәлеген мәңгеләштерү өчен билгеләнгән һәм күмелгән урында куела торган мемориаль мәгълүмат булган архитектура-скульптура корылмасы.

Жәмәгать зираты- жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт карапы буенча ulgən яки һәлак булган кешеләрне жирләү өчен билгеләнгән жирләү объекты.

Дин тоту зираты- жирләү өчен билгеләнгән объект, ул бер дингә (конфессиягә) караган вакытта ulgən яки һәлак булган кешеләрнең мәетләрен (жәсәдләрен) һәм мәетләрен (жәсәдләрен) жирләү өчен, тиешле кануннар һәм йолаларны үтәп, жирләү өчен билгеләнгән.

Жәсәд- мәрхүмнең гәүдәсе.

Һәйкәл- күләмле яки яссы архитектура формасы, шул исәптән скульптура, обелисклар, яткан һәм куелган плитәләр, алар хәрмәтенә куелган затлар турында мәгълүмат тупланган (мемориаль мәгълүмат).

Туфрак- кремациядән соң вафат булган (ulgən) мәетенең жәсәдләре.

Жирләү - авыл жирлеге территориясендә булган гореф-гадәтләргә туры китереп, санитар, экологик һәм башка билгеләнгән нормаларга һәм кагыйдәләргә каршы килми торган кеше мәетен (жәсәдләрен) күмү буенча йола гамәлләре.

Жирләү эше-жирләү өчен билгеләнгән объектларны булдыру һәм эксплуатацияләү, шулай ук жирләүне оештыру һәм үткәру белән бәйле ритуаль, юридик, житештерү, йола (дими) һәм башка төрле хезмәтләр күрсәтүгә юнәлдерелгән мәстәкыйль эшчәнлек тере.

Жирләү кирәк-яраклары- жирләгәндә кулланыла торган ритуаль әйберләр. "Жирләү кирәк-яраклары" һәм "жирләү ритуалы предметлары" терминнары охшаш.

Жирләнүнең теркәү билгесе – вафат булган яки һәлак булган кешенең фамилиясен, инициалларын һәм жирләү датасын, аның туган һәм үлем даталарын, шулай ук жирләү башкарылган участок номеры күрсәтелгән табличка.

Ритуаль хезмәтләр-башкаручының һәм кулланучының турыдан-туры хезмәттәшлеге, шулай ук башкаручының жәсәдләрне, ulgən яки һәлак булган кешеләрнең мәетләрен күмү, жирләү, күмү урыннарын карап тоту буенча эшчәnlеге нәтижәсе.

Ритуаль оешмалар - Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә теркәлгән, жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт статусы булмаган һәм авыл жирлеге территориясендә ритуаль һәм шуңа бәйле ритуаль хезмәтләр, шул исәптән жирләү буенча хезмәт күрсәтергә хокуклы юридик затлар һәм шәхси эшмәкәрләр.

Зиратны караучы-авыл жирлеге башкарма комитеты билгели торган, үз функцияләрен түләүсез нигездә башкаручы, күмү урыннарын билгеләү ечен жаваплы зат.

Жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт-жирләү һәм жирләү буенча хезмәт күрсәту әшчәнлеген алып баручы, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән тәртиптә авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан тезелә торган коммерцияле булмаган оешма.

Туфрак салынган урна – үлгән кешенең калдыкларын салган цеплофан пакет. Урна савытлары төрле тышкы бизәлешле булырга мемкин.

3. ЖИРЛӘҮ ТӘРТИБЕ

3.1. Жирләү зиратта каберләрне урнаштыру һәм карап тоту кагыйдәләре, шулай ук санитар кагыйдәләр һәм нормалар нигезендә башкарыла.

3.2. Гражданлык хәле актларын теркәү органнының бирелгән үлем турында таныклык күрсәтеп, үлгән затның туганнары, я жирләү бурычын үз өстенә алган затлар, жирләүгә рәхсәтне (1 нче күшымта) авыл жирлеге башкарма комитетына гариза бирү юлы белән (2 нче күшымта) рәсмиләштерәләр.

3.3. Һәр күмелү билгеләнгән формадагы китапта теркәлә (кушымта 3). Күмелгән каберлекләрне исәпкә алуның төгәлләнгән китабы катый хисап документы булып тора һәм "Балтач муниципаль района архивына дайими саклауга тапшырыла"»

Күмүгә рәхсәт рәсмиләштергәндә, күмелгән урыннарын теркәү кенәгәсендә күмүне теркәү языу түбәндәгечә башкарыла:

- үлгән (һәлак булган) затның фамилиясе, исеме, әтисенең исеме; үлгән (вафат булган) затның туу һәм үлү датасы; үлгән (һәлак булган) кешенең яше;

- үлгән (һәлак булган) затның үлү турында герблы таныклыгының сериясе һәм номеры үлгән (һәлак булган) затның үлем турында медицина таныклыгының номеры);

- күмелү даталары;

- кабер һәм күмү участогының тәртип номеры;

- күмелгән өчен жаваплы затның фамилиясе, исеме, әтисенең исеме һәм адреслары.

3.4. Жирләү рәхсәттә күрсәтелгән срокта һәм зиратны караучы күрсәткән билгеле урында, жирләүгә рәхсәт белдерелгәннән соң башкарыла.

3.5. Жирләү бурычын үз өстенә алган затка күмүне теркәү турында таныклык бирелә (4 нче күшымта).

3.5. Каберләр зиратның билгеләнгән планировкасы нигезендә эзлекле тәртиптә тезеләләр. Жирләнгән вакытта чардуганнар рәте сакланырга тиеш.

3.6. Мәрхүмне жирләү өчен түбәндәге күләмдәге кабер өчен жир участогы бүләп бирелә: кабернең озынлыгы - 2 метр, кинлеге - 1 метр, тирәнлеге - 1,5 метр; кабер төбенең тамгасы грунт сулары торышы дәрәҗәсеннән 0,5 метрга югарырак булырга тиеш; кабер өстендәге калкулыклар 0,5 метр биекләктә булырга тиеш. Каберләр арасында озын яклар буенча-1 метр, кыска - 0,8 метр.

Чардуганнарың биекләгә 1 метрдан артмаска тиеш.

Гайлә (нәсел) күмелү урыны құләме 20 кв. метрдан артмаска тиеш.

3.7. Гамәлдәге зиратта, мәетне кабер булган урында жирләү, жирләү өчен жаваплы затның язма ризалыгы, шулай ук авыл жирлеге башкарма комитеты рәхсәтебүлгандан, элекке жирләү вакытыннан 20 ел үткәннән соң рәхсәт ителә.

3.8. Гамәлдәге зиратта, чардуган эчендә буш урын булган очракта, туганнары жирләү рәхсәт ителә.

Буш урын булмагандан, туганлык каберлегендә жирләнгән очракта, әлеге жир участогының мәйданын арттырмыйча жирләү участогы чикләрендә жирләү рәхсәт ителә. Бу очракта беренче һәм икенче каберлекләр арасында араны киметү рәхсәт ителә, ләкин әлеге Нигезләмәнең 3.10 пунктында билгеләнгән чикләрдә.

3.9. үлгөн (һәлак булган) затны кабер өстенә жирләүгә яки туганлық каберлегендә жирләүгә рәхсәт жирләүне оештыручи затка бирелә:

- үлгөн (һәлак булган) затның герблы үлү турында таныктығының төп несхәсе булганда;

- үлгөн (һәлак булган) зат белән элек үлгөн (һәлак булган) затның янын туганлығын раслаучы документлар булганда;

- мәетне күмүгә жаваплы заттан язмача ризалык булганда.

3.10. Табутны күмгәндә, гамәлдәге туганлық (гаилә) киртәләренә күмгәндә, каберләр арасындағы ара 0,5 метрдан да ким булмаска тиеш, табутта күмелгөн вакытта кабернең тирәнлеге 1,5 метр булырга тиеш.

3.11. Архив документлары (теркәү журналы) булмаганда каберләргә яки киртәләрдә буш урыннарга янын туганнарының язмача гаризалары (туганлық дәрәжәсе һәм мәлкәткә хокук-һәйкәлләр, киртәләр һ. б.кабер корылмалары гражданнар тарафыннан бу зиратта күмелүне раслаучы документлар күрсәткәндә раслана.

3.12. Берничә кешене бер табутта күмү рехсәт ителми.

3.13. Билгеләнгән тәртиптә хужасыз дип табылган каберлекләрне (каберлекләрне) жирләү гомуми нигезләрдә башкарыла.

3.14. Туганлық жирләрендә жиргә туфрак салынган чүплекләрне жирләү, алдагы жирләү вакытына карамастан, рехсәт ителә.

3.15. Мәетләрне күмү санитар нормалар һәм қагыйдәләр нигезендә, үлем житкәннән соң 24 сәгатьтән дә соңға калмыйча яки гадәттән тыш хәлләр булган очракта, медицина һәм хокук саклау органнары рехсәтеннән соң башкарыла.

3.16. Аеруча куркыныч йогышлы авырулар таралуны булдырмау максатларында итsez этиологиядән, шулай ук аерucha куркыныч инфекцияләрдән (дәвалау оешмаларында үлгөн яки ачу өчен патологоанатомия бүлекләренә көргән) үлүчеләрне жирләү процессы турыдан-туры патологоанатомия бүлегеннән оцинкланган гербларда башкарыла.

3.17. Югары радиоактив фонына ия булган мәетләрне күмү Россия Федерациясе законнары нигезендә, зиратның маҳсус бирелгән участогында рехсәт ителә.

3.18. Мәрхүмнәрнең жәсәдләрен яңадан жирләү башкарма хакимият органнары карары һәм дәүләт Санәпид күзәтчелеге органнарының аерucha куркыныч йогышлы авыруларның булмавы турында бәяләмәсе буенча мемкин. Жирләү мизгеленнән бер ел алдан жирләүне үткәрергә кинәш ителми.

3.19. Жәсәдләрне тартып алган очракта, каберләр билгеләнгән тәртиптә куллануга рехсәт ителгән дезинфекцияләнергә, салынган һәм планлаштырылган булырга тиеш.

3.20. Кабер калкулығында жирләгендә үлгөн кешенең фамилиясен, исемен һәм атасының исемен, үлем датасын һәм теркәү номерын күрсәтеп билге куела.

3.21. Ябық зиратларда жирләү тыела, моннан тыш, чүплекләрне туфрак белән күмү очракларыннан тыш.

3.22. Янын туганнары яки алар жирләү мәмкинлеге булмаган очракта, шулай ук жирләү, моргка, суд-медицина экспертизасы учреждениеләренә илтүне йөкләү бурычын үз естенә алган башка затлар булмаганда, Эчке эшләр органнары тарафыннан аның шәхесен билгеләгәннән соң мәетне жирләү эше мәсьәләләре буенча маҳсуслаштырылган хезмәт тарафыннан башкарыла (аның булмаганда). - (алга таба - «контракт буенча ритуаль оешма»).

3.23. Зиратта үз белдеген белән жирләү тыела.

4. ГАИЛӘ (НӘСЕЛ) КҮМҮ УРЫНЫ

4.1. Гайлә (нәсел) күмелгән урыннар мәетне жирләгендә дә, булачак каберлекләр ечен дә бирелә.

4.2. Жәмәгать зиратындағы жир кишәрлекләре гайлә (нәсел) күмелгән урыннан булдыру ечен авыл жирлеге территориясендә дайми яшәүче Россия Федерациясе гражданнарына бирелә.

4.3. Гайлә (нәсел) жирләу урынының күләме 20 квадрат метрдан артмаска тиеш.

4.4. Гайлә (нәсел) жирләу ечен урын бирү яки бирүдән баш тарту түрүнде Карап кабул итү, гайлә (нәсел) күмелүләре реестрын формалаштыру һәм алып бару, гайлә (нәсел) күмелү урыны бирү мәсьәләсен хәл итү өчен гариза бирүчеләр тарафыннан бирелгән документларны исәпкә алу һәм саклау авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан башкарыла.

Карап Башкарма комитет каары рәвешендә рәсмиләштерелә.

4.5. Гайлә (нәсел) жирләу өчен урын бирү мәсьәләсен хәл итү өчен авыл жирлеге башкарма комитетына түбәндәге документлар бирелә::

1) гайлә (нәсел) күмелгән урында жирләу (жирләу) күздә тотыла торган затлар даирәсен күрсәтеп, гайлә (нәсел) күмү урыны булдыру ечен урын бирү түрүнде гариза (5 нче күшымта);

2) паспорт яки мәрәжәгать итүченең шәхесен танықлаучы башка документ күчермәсе, төп нөхсәсен чагыштыру ечен күрсәтеп, ;

3) үлгән кешенең туганнары белән базарда элек жирләнгән туганнары туу дәрәжәсен раслаучы документлар.

4.6. Барлық тапшырылган документлар опись буенча кабул ителә (6 нчы күшымта), аның күчермәсе гариза бирүчегә аларны кабул итү датасы түрүнде билгे белән тапшырыла.

4.7. Гайлә (нәсел) жирләу өчен урын бирү яки аны бирүдән баш тарту түрүндағы карап барлық документлар белән гариза алынган көннән 30 көннән дә артмыйча кабул ителә.

4.8. Жирләүне түрүдан-турсы гамәлгә ашырганда гайлә (нәсел) жирләу өчен урын бирү яки аны бирүдән баш тарту түрүнде карап мәрәжәгать итүче тарафыннан авыл жирлеге башкарма комитетына (жирләнгән кенгә кадәр бер көннән дә соңга калмыйча) үлем түрүнде медицина таныклығын яисә ГХАТ органнары бирә торган үлем түрүнде таныклыкны, шулай ук әлеге Нигезләмәнең 4.5 п.күрсәтелгән документларны тапшырган көнне кабул ителә.

4.9. Гайлә (нәсел) жирләу өчен урын бирү түрүндағы карап гариза бирүчегә 30 кен эчендә (7 нче күшымта) язма рәвештә тапшырыла яисә пошта аша жибәрелә.

4.10. Гайлә (нәсел) жирләу өчен урын бирүдән баш тарту түрүндағы карап мәрәжәгать итүчегә 30 кен эчендә срокта баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, язма рәвештә тапшырыла яисә жибәрелә (8 күшымта).

4.11. Гайлә (нәсел) күмүне булдыру өчен урын бирүдән баш тарту, әгәр дә рәхсәт ителә:

1) мәрәжәгать итүче недееспособным зат булып торса;

2) мерәжәгать итүче Гайлә (нәсел) күмелүләре булдыру ечен урыннан бирелергә мемкин булган зиратлар исемлегенә көрмәгән зиратта урын алу теләген белдерсө;

3) мәрәжәгать итүче әлеге нигезләмәнең 4. 5, 4.8 пункттында күрсәтелгән барлық документларны тапшырмаган булса;

4) мәрәжәгать итүче вафат булган кешенең (ата-аналар һәм балалар, уллыкка алушылар, бабай, әби һәм онықлар), тулы һәм тулы булмаган (уртак әтисе яки әнисе булган) туганнар һәм сенәпләре белән түрүдан-турсы килә торган һәм инүче линия буенча туганнары булып тормый;

5) мәрәжәгать итүче зиратның структур үзенчәлекләре һәм жирләу урынының архитектур-ландшафтлы мөхите белән бәйле рәвештә гайлә каберлекләре өчен бирелми торган жир кишәрлеген алу теләген белдерде;

6) мерәжәгать итүче авыл жирлеге территориясендә дайми яшәүче Россия Федерациясе гражданы булып тормый.

4.12. Гайлә жирләү өчен жир участогын сайлаудан баш тарту гайлә жирләү өчен жир участогын сайлау түрүнда гариза белән кабат мөрәжәгать итү ечен киртә булып тормый.

4.13. Гайлә (нәсел) жирләү өчен урын бирү түрүнда кабул ителгән карап нигезендә, авыл жирлеге башкарма комитеты гайлә (нәсел) жирләү өчен урын бирү түрүнда таныклык бирә һәм аны жиңе календарь көннән дә артмаган, ләкин мәетнә жирләүгә туры килгән очракта, жирләү көненә кадәр бер көннән дә соңга калмыйча тапшыра.

4.14. Гайлә (нәсел) күмелү урыны күрсәтелгән таныклык бирелгән зат тарафыннан киртәләп алынырга тиеш.

4.15. Гайлә (нәсел) күмелгән урыннарда жирләү урынына архив документлары булмаган очракта, жирләү бурычын алган затның язма гаризасы нигезендә, аның шәхесен таныклаучы паспорт яки башка документ күрсәткәндә авыл жирлеге башкарма комитеты рехсете белән әлеге нигезләмәнең 4.5, 4.8 пунктлары буенча башкарыла.

5. МАКТАУЛЫ КҮМҮ УРЫНЫ

5.1. Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, авыл жирлеге алдында казанышлары булган вафат (һәлак булган) гражданнарның истәлеген мәңгеләштерү максатларында жәмәгать зиратлары территориясендә, авыл жирлеге башкарма комитетының тиешле карапы нигезендә, аерым жир участоклары (зоналары) каралырга мәмкин.

5.2. Жирләү мактаулы күмелгән урыннарда башкарылырга мәмкин булган затлар исемлеге авыл жирлеге башкарма комитеты карапы белән билгеләнә.

5.3. Мактаулы күмелгән урынның күләме авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан 6 квадрат метрдан да ким булмаган күләмдә билгеләнә.

5.4. Мактаулы күмелгән урыннарда жирләү рөхсәт ителми.

6. ХӘРБИ КАБЕРЛЕКЛӘР

6.1. Жәмәгать зиратлары территориясендә авыл жирлеге башкарма комитетының тиешле карапы нигезендә хәрби каберлекләр өчен аерым жир кишәрлекләре (зона) каралырга мәмкин.

6.2. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән 5 кв. м мәйданлы затларның жирләү урыннары бушлай бирелә.

7. МӘРХҮМНЕҢ КӨЛЕН САВЫТ БЕЛӘН КҮМҮ

7.1. Жирләү савыт белән дә, савытсыз да башкарылырга мәмкин. Күмүнен түбәндәге ысууллары булырга мәмкин:

- мәрхүмнәң көле салынган савытны жирләү һәйкәл кую белән күмү ;
- мәрхүмнәң көле салынган савытны жирләү һәйкәл урнаштырмычыча гына күмү;
- махсуз корылмага (колумбиягә) (кайғы диварында) мәрхүмнәң көле салынган савытны урнаштыру ;
- мәрхүмнәң көлен тарату(сибу).

7.2. Зиратта жирләнгән чүплекләрне күму кремация түрүндагы документлар һәм жирләү өчен җаваплы зат паспорты нигезендә башкарылырга тиеш.

7.3. Урнада мәрхүмнәң фамилиясе, исеме, атасының исеме һәм теркәү номеры язылырга тиеш.

7.4. Жирләү өчен җаваплы затка мәет көле салынган савытны күму түрүнда таныклык тапшырыла (9 нчы күшүмтә). Шул ук вакытта күмүләрне теркәү китабына тиешле язма кертелә.

7.5. Махсуз корылмандың(колумбариянен) мәрхүмнең көле урнаштырылған уемтығы махсус мемориаль плитә белән ябылырга тиеш, ә мәрхүмнең каберенә һәйкәл куелырга мемкин. Плитәдә яки һәйкәлдә түбәндәге мәгълұматлар күрсәтелә:

исеме, атасының исеме һәм мәрхүмнең фамилиясе;

вафат булучының яшәү чоры.

7.6. Мәрхүмнең көле салынған урна аерым участокта яисә туганлық жирләвенә күмелергә мемкин.

Мәрхүмнең көле салынған урна туганнар каберенә жирләнгән очракта, авыл жирлеге башкарма комитеты рехсәтен дә алырга кирәк. Күмүләрне теркәү китабына күмелгән урын турында билге ясала.

7.7. Мәрхүмнең көлен тарату авыл жирлеге башкарма комитеты рөхсәте белән гамәлгә ашырыла. Келне таратканда, бу жир ечен билгеләнгән территориядән читкә көл эләгү рехсәт ителми. Көл тараткан урыннарында истәлек билгеләрен урнаштыру авыл жирлеге башкарма комитеты карары буенча гамәлгә ашырылырга мөмкин.

8. ДИНИ ЗИРАТЛАР

8.1. Дини зират-жирләү өчен билгеләнгән объект, ул бер дингә (конфессиягә) караган вакытта үлгән яки һәлак булган кешеләрнең мәетләрен (җәсәдләрен) һәм көлләрен, тиешле кануннар һәм йолаларны үтәп, жирләү өчен билгеләнгән.

8.2. Дини зиратларның эшчәнлек тәртибе, тиешле дини берләшмәләр белән килештереп, авыл жирлеге советы тарафыннан билгеләнә. Авыл жирлеге территориясендә дини зиратларның эшчәнлеге гражданнар тарафыннан мөстәкыйль рәвештә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

8.3. Дини зиратлар дини берләшмәләр тәкъдиме буенча тезелә, аларның уставлары зиратларда дини йолаларны гамәлгә ашыруны қүздә тота.

8.4. Дини зират төзелгәннән соң, аның статусын ижтимагый яки башкача үзгәрту рөхсәт ителми.

Дини зират статусы бирелгән очракта, гамәлдәге зиратка аның статусын ижтимагый яки башкача үзгәрту рөхсәт ителми.

8.5. Үлгән (һәлак булган) башка диннәрне (конфессияләрне) күмү дини зиратка рехсәт ителми.

Башка диннәрнең (конфессия) каберлекләрен жирләүне булдырмау максатларында үлгән, мәрхүмне җибәрүче, тыныч жән ечен җавап бирүче яки жирләүдә катнашкан дини берләшмә вәкиле, рухани билгеләнгән үрнәктәгә белдерүдә үлгән кешенең теге яки бу конфессиягә каравы турында билге ясый һәм билге ясаган дини эшлеклесе вазыйфасын күрсәтә.

8.6. Дини зиратларда үлгәннәрне күмү өлеге хәлнең 3, 10, 11 бүлекләре таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

8.7. Дини зират территориясендә башка конфессияләрнең (диннәрнен) нинди дә булса билгеләрен билгеләү яисә сурәтләү тыела.

9. МӘСЕЛМАН ДИНЕНДӘГЕ ЗИРАТЛАРНЫҢ ЭШЧӘНЛЕГЕ ТӘРТИБЕ

9.1. Мәселман дини зиратларында (алга таба - мәселман зираты) каберлекләр шәригать нормалары буенча ислам кануннары буенча житештерелә.

9.2. Мәселман зиратында үлүчеләрне күмү көн саен 8.00 дән 17.00 сәгатькә кадәр башкарыла. Аерым очракларда үлгән кешеләрне 17.00 сәгатьтән соң, кояш баеганчы, әмма 20.00 сәгатьтән дә соңга калмыйча, үлгән кешенең чит шәһәр туганнары үтенече буенча күмү рехсәт ителә.

9.3. Мәселман зираты территориясендә үлгән кешене күмү табутсыз тәнне туымасы беләнтәрәп күмү юлы белән генә башкарыла.

9.4. Үлгән кешенең гәүдәсен шактый нық заарлау (һәлакәтләр, стихияле бәлаказалар, сугышчан хәрәкәтләр) нәтижәсендә мәетне тиешле туымага (саванга)

тереп булмый икән, мондый табутка охшаш конструкцияләрдә үлгәннең калдықларын күмүне башкарырга рехсәт ителә.

9.5. Үлгән кешене күмү барышында кирәклө йолаларны үткәрүче рухани катнаша, үлгән кешенең гәүдәсен шәригать нормаларына туры китереп күмүне тикшерә.

9.6. Кабер өстенә куела торган тәмга үлгән кешенең баш очына куела.

9.7. Зиратка бару шәригать нормаларына һәм этика үтәү белән башкарлырга тиеш.

10 ПРАВОСЛАВИЕ ДИНЕНДӘГЕ ЗИРАТЛАРНЫҢ ЭШЧӘНЛЕГЕ ТӘРТИБЕ

10.1. Православ динендәге дини зиратларда (алга таба - православие зираты) күмүләр Рус православие чиркәве йолалары буенча христиан кануннары нигезендә башкарыла.

10.2. Православие зиратында үлүчеләрне күмү көн саен 10.00 сәгатьтән 16.00 сәгатькә кадәр башкарыла.

Үлгәннәрне (һәлак булганныарны) күмү Изге Пасха кенендә башкарыймай.

10.3. Үлгән православ христианнары күмү табутта гамәлгә ашырыла. Мәрхүм башы белән кенбатышка һәм аяклары белән көнчыгышка таба ятарлык итеп кабергә төшерәләр.

10.4. Мәрхүмне жирләүдә рухани катнаша, ул кирәклө йолаларны үткәрә, үлгән кешенең каберен һәм мәетен православие традицияләренә туры килү-килмәүгә тикшерә.

Әгәр мәетнең жыры читтән торып (өйдә, гыйбадәт корылмасында яки Панихида үткәргендә башка урында) житештерелсө, мәрхүм зиратта жырланмый. Бу очракта мәрхүмне жирләү бурычын үз естенә алган зат, руханиның турыдан-туры катнашыннан башка, зиратка күмелергә мемкин.

10.5. Православие зиратында үз-үзләренә кул салучыларны жирләү тыела.

11. ЗИРАТ ТЕРРИТОРИЯСЕ

11.1. Зират территориясе, күмелү ысулына карамастан, функциональ зоналарга бүленә:

- көрү функциональ зонасы;
- йола функциональ зонасы;
- күмү функциональ зонасы.

11.2. Каберлекләр зонасы зиратның төп, функциональ өлеше булып тора. Жәмәгать зиратларында ялгыз каберлекләр, гайлә каберлекләре, туганнар каберлекләре һәм мемориаль корылмалар, шулай ук шәхесләре билгеләнмәгән мәетләрне күмү участоклары карала.

11.3. Яңдырылған мәетнең көле салынган маҳсус тартмаларны күмү өчен зиратларда җир кишәрлекләре карала.

12. ЖИҢАЗЛАР, КҮМҮ УРЫННАРЫН ЯШЕЛЛӘНДЕРУ һәм Карап тоту

12.1. Зиратларда каралырга тиеш:

- 1) зират исеме, эш режимы белән элмә тактасы;
- 2) зират планы белән стенд. Зиратның төп зоналары планда билгеләнергә тиеш. План белән стендны төп көрү юлы янында куярга кирәк;
- 3) авыл жирлеге башкарма комитеты игъланнары һәм боерыклары, зиратларда булу кагыйдәләре, гражданнарның хокуклары һәм бурычлары өчен стенд;
- 4) вак-тәяк чүп жыю өчен чүп савытлары;

5) каты еслекле мәйданчықларда урнаштырылған чұп-чар ею контейнерлары (асфальтланған, бетонланған). Зиратлардагы чұп-чар жыю урыннары коймаланырга тиеш. Чұп-чар жыелған саен чыгарылырга тиеш.

12.2. Зиратлар янындагы территорияләр тәзекләндерелергә тиеш. Жирләу урыннарын яшелләндеру һәм тәзекләндеру гамәлдәге нормалар һәм кагыйдәләр белән башкарылырга тиеш.

12.3. Жирләу участокларында гражданнар тарафыннан Агач утырту бары тик яшелләндеру проекты нигезендә ғенә рөхсәт ителә.

12.4. Жирләу урыннарын тәзү һәм тәзекләндеру буенча барлық эшләр гамәлдәге ағачларны, қуакларны һәм үсемлек грунтын максималь рәвештә саклап башкарылырга тиеш. Агач кисүне, санитар-яклау зонасы һәм мораль (яшел) яклау зонасы булдыру ечен, табигый яшел үсентеләрне файдаланып, сайлап алып башкарырга кирәк.

12.5. Яңа булдырыла торған зират территориясе тирәсендә уза торған мораль (яшел) яклау зонасы 5-10 м киңлектәге яшел үсентеләр белән тығыз булырга тиеш.

12.6. Яшел үсентеләр мәйданы зиратның кимендә 30% мәйданын тәшкил итәргә тиеш.

12.7. Зиратны яшелләндергәндә ағачтан кабергә кадәрге ара 5 метрдан да ким булмаска тиеш.

12.8. Зиратның бәтен территориясе буенча юл чөлтәре түбәндәгे категорияләргә бүленергә мөмкин:

- 1) кварталара юллар;
- 2) квартал эчендәге юллар;
- 3) кече юллар (сукмаклар, тротуарлар).

12.9. Кварталара юллар автомашиналар йеру ечен билгеләнгән, алар кабер өсте корылмаларын алып килү һәм территорияне чистарту ечен билгеләнгән.

12.10. Квартал эчендәге юллар тиешле зиратка хужалық хәзмәтө күрсәтө торған моторлаштырылған транспортны йөртү өчен билгеләнгән.

12.11. Кече юллар (сукмаклар, тротуарлар) кварталлар һәм зиратлар участоклары территориясе буенча жәяүлеләр үтү ечен билгеләнгән.

12.12. Авыл жирлеге башкарма комитеты зиратларны тиешле тәртиптә тотарға һәм тәэммин итәргә тиеш:

- 1) каберлекләрне исәпкә алу;

2) каберлекләрне күму өчен һәр жир участогын бирүнең билгеләнгән нормаларын һәм каберләрне әзерләү кагыйдәләрен үтәү;

3) зиратларның территорияләрендә урнашкан биналарны, корылмаларны, зиратлар коймаларын, зират юлларын һәм мәйданчықларын тәзек хәлдә тоту һәм аларны;

4) зиратлар территорияләрендә яшелләндерү, яшел үсентеләрне карау һәм аларны яңарту;

5) чұп-чар жыю өчен контейнер мәйданчықларын тәзекләндерү, барлық зиратларны системалы рәвештә чистарту, чұп-чарны үз вакытында чыгару, корыған өчәкләр һәм веноклар кую;

- 6) тиешле хәзмәт күрсәтү күльтурасы;

- 7) санитар нормаларны һәм кагыйдәләрне үтәү;

- 8) янғын куркынычсызлығы кагыйдәләрен үтәү;

9) китапта, һәр күмелгән мәетнең жирләү участогының номерларын, каберне, фамилиясен, исемен һәм әтисенең исемен, күмелү датасын һәм жирләү бурычын үз өстенә алған затның фамилиясен, исемен һәм әтисенең исемен, адресын күрсәтеп, билгеләнгән формадагы теркәу.

Китапка язудан тыш, авыл жирлеге башкарма комитеты хәзмәткәре зиратның сзымында тиешле билге ясый;

10) кабер калкулығында үлгөн кешенең фамилиясын, исемен һәм атасының исемен, туган һәм үлем датасын күрсәтеп билге кую. Тану билгесен урнаштырыйчағына күмү рәхсәт ителми;

11) зиратлар территорияләрен (күмелгән урыннардан тыш) системалы рәвештә чистарту.

12) дәүләт саклавында булган туганнар каберләрен, һәйкәлләрне һәм каберләрне тиешле тәртиптә тоту.

Зират участогында жирләү ечен жир юк икән, норма буенча участок ябылырга тиеш. Участок периметры буенча әлеге участокның ябылуы турында кисәтеп табличкалар куела.

13. Жирләү өчен җаваплы затлар бурычлы:

1) каберлекләрне (һәйкәл, цоколь, чәчәк түтәлләре, коймалар, күмелгән урыннар турында кирәклө белешмәләр), каберлек естендәге корылмалар, колумбариядәге урыннар, яшеллекләрне үз көчләре белән яисә килешү нигезендә әлеге ритуаль хәзмәтләр күрсәтүче хужалық итүче субъектны җәләп итеп карап тотарга;

2) кабер өстендәге корылмаларны һәм аларның коймаларын ремонтлау, буяу эшләрен башкару;

3) зират территориясендә урнаштырылган контейнерларга чүп-чар, иске веноклар, сүтәлә торган каберләрдән чүп-чар чыгаруны тәэммин итәргә, шулай ук кабер ташларын тезәтергә, кабер янындагы үткәрү урыннарын чистартырга;

4) авыл жирлеге башкарма комитетына жирләнгән каберлеккә мәрхүмнең коле тутырылган савытны күмгәндә яисә ул савытны кире алганды; кабер өеме корылмаларын урнаштыру (алмаштыру) очракларында мерәжәгать итәргә;

5) янгын куркынычсызлығы таләпләрен үтәргә;

6) күмелгән урын территориясендә чисталық һәм тәртип сакларга;

5) гамәлдәге законнарда, муниципаль хокукий актларда һәм әлеге Нигезләмәдә каралган башка таләпләрен үтәргә.

14. Кабер естендәге корылмаларны (жирләү ечен участокларны) карау булмаганда, авыл жирлеге башкарма комитеты яки Жирләү эшләре мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хәзмәт (жирләү өчен җаваплы затка) кабер өстенә тиешле кисәтү (алга таба – белдерү) урнаштыру юлы белән, каберлекне тиешле тәртипкә китерү тәкъдиме белән туганнарына мерәжәгать итәргә тиеш.

15. Кабер өстендәге корылманың (жирләү ечен участок) тарихи-мәдәни кыйммәтләре билгеләнгән очракта, аның тарихи һәм мәдәни ядъярләрне саклау һәм алардан файдалану турындагы законнар нигезендә саклануы тәэммин ителә.

16. Жирләнгән һәм яше 15 һәм аннан да күбрәк булган каберлекләргә карата авыл жирлеге башкарма комитеты жирләү һәм кабер базасы торышын тикшерү актын төзәргә (10 нчы күшүмтә), иске каберлекләрне һәм кабер өсте корылмаларын теркәү кенәгәсендә теркәргә (11 нче күшүмтә) тиеш.

Каберлекләрне һәм каберлекләрне карау актлары авыл жирлеге башкарма комитетында саклана.

17. Каберлекне тиешле срокта тиешле хәлгә китергән очракта, каберлек ечен җаваплы зат авыл жирлеге башкарма комитетына мәрәжәгать итә, ул бу хакта иске каберлекләрне һәм кабер өсте корылмаларын теркәү кенәгәсендә яза.

13. ҺӘЙКӘЛЛӘР, ИСТӘЛЕКЛЕ БИЛГЕЛӘР, КАБЕРЛЕКЛӘР һәм МЕМОРИАЛЬ КОРЫЛМАЛАР

13.1. һәйкәл булып зур күләмле һәм яссы архитектура формалары санала, шул исәптән: скульптура, обелисклар, яткан һәм куелган плитәләр, алар хәрмәтенә куелган затлар турында мәгълүмат (мемориаль мәгълүмат) урын алган. Мондый мәгълүмат булмаган объектларны парк архитектуралары дип санарга кирәк.

13.2. Яссы яки күләмле кече формалар, шул исәптән мемориаль мәгълүмат булган, аларны урнаштыру өчен 0,5 квадрат метрдан кимрәк участок кирәк булган транспорантлар истәлекле билгеләр булып санала.

13.3. Кабер һәм мемориаль корылмаларга мемориаль мәгълүмат булган корылмалар керә. Каберлекләре булмаган, әмма нинди дә булса зат истәлегенә қуелган һәм мемориаль мәгълүмат булган корылмалар мемориаль дип санала.

13.4. Кабер өстендәге корылмаларны (кабер ташларын) һәм киртәләрне монтажлау, демонтажлау, ремонтлау, аlyштыру язма гариза (12 нче күшымта) нигезендә авыл жирлеге башкарма комитетына жирләү урыны, паспорт яки шәхесне раслаучы башка документ, күмүне теркәү турында таныклык күрсәтелгән очракта башкарыла.

13.5. Кабер өемнәре (һәйкәл, кабер плитәсе, чәчәк түтәлләре, тәре, тиешле күләмдәге киртәләр, жирләү урыны мәйданчығы) жирләү өчен бирелгән жир кишәрлеке чикләрендә авыл жирлеге башкарма комитеты рехсәте (13 нче күшымта) белән билгеләнә яисә алмаштырыла.

Һәйкәлләр һәм корылмалар, яисә аларның өлешиләре участок чикләреннән чыгып торырга тиеш түгел.

13.6. Әлеге Нигезләмәнәң 3.6 пунктында билгеләнгән күләмнәрдән тыш жир кишәрлекләрен үз белдекләре белән куллануга юл куйган гражданнар, аларны язмача кисәткәннән соң, 20 көн эчендә житешсезлекләрне бетерергә тиешләр.

13.7. Бирелгән жир кишәрлекеннән читтә һәм п.п.14.13., 14.14. билгеләнгән зурлыктан арттырылган корылмалар, күмү өчен жаваплы затны кисәткәннән соң сүтelerгә тиеш.

Кабер өстендәге корылмаларны суту авыл жирлегенә башкарма комитеты тарафыннан башкарыла, гаепле затларга чыгымнарын кертү белән карала.

Ташландык кабер өстенә ташланган корылмаларны хужаларга жимерү турында кисәткәннән соң 30 көн эчендә кире кайтару, алар кабер өстендәге корылмаларны жимерү чыгымнарын компенсацияләү шарты белән башкарыла.

13.8. Билгеләнгән тәртиптә гражданнар (оешмалар) тарафыннан билгеләнгән кабер ташлары аларның милкә булып тора.

13.9. Кабер өстендәге корылмаларны урнаштыру һәм алу эшләре апрельдән ноябрь аена кадәр башкарыла.

13.10. Кабер корылмаларындагы язмалар әлеге каберлектә күмелгән затлар турынdagы мәгълүматларга туры килергә тиеш.

13.11. Һәйкәлләрне урнаштыру күмгәннән соң бер елдан да иртәрәк булмаган вакытта башкарыла.

13.12. Кабер өстендәге корылмаларны күмү урыныннан читтә урнаштыру рәхсәт ителми.

13.13. Билгеләнгән кабер өстендәге корылмаларның биеклеге гәүдәне (калдықларны) күмү урыннарында 2,0 м дан артмаска тиеш.

13.14. Каберләрне койма белән тоту авыл жирлеге башкарма комитеты рәхсәт белән күмү өчен бирелгән жир кишәрлеке чикләрендә рәхсәт ителә. Жирләү урыны киртәсенең биеклеге 1 метрдан артык була алмый. Киртәләр күмү урыннары арасындығы техник юл территориясен биләргә тиеш түгел.

13.15. Авыл жирлегенә башкарма комитеты гражданнар билгеләгән кабер өстенә корылмалар өчен матди жаваплылык тотмый.

13.16. Авыл жирлегенә башкарма комитеты һәр кабер өстендәге корылманы (кабер ташын) урнаштыруны һәм алмаштыруны теркәп бара, бу хакта кабер өстендәге корылмаларны (кабер ташларын) теркәү кенәгәсендә (14нче күшымта) һәм күмүне теркәү турынdagы тиешле таныклыкларда тиешле язма эшләнә.

Кабер өстендәге корылмаларны (кабер ташларын) теркәү китаплары катый хисаплылык документлары булып тора, дайими саклау срокы булган эшләргә керә һәм муниципаль архивка дайими саклауга тапшырыла.

13.17. Кабер өстендәге корылмалар (кабер ташлары) урнаштыруны теркәү китабына түбәндәге белешмәләр кертелә:

- 1) квартал, участок, кабер номеры;
- 2) вафат булучының (һәлак булучының) фамилиясе, исеме һәм әтисенең исеме;
- 3) кабер остандәге корылманы (кабер ташын) урнаштыру датасы, анын зурлығы, кабер ташы эзерләнгән материал;
- 4) кабер өчен жаваплы һәм кабер өстендәге корылманы (кабер ташын) урнаштыруга счет-заказ биргән затның адресы һәм фамилиясе;
- 5) кабер өстендәге корылма (кабер ташлары) житештерүченең реквизитлары, аларны сатып алу (әзерләү) документлары нигезендә.

13.18. Кабер өстендәге корылмаларны (кабер ташларын) һәм коймаларны куллану вакыты чикләнми, моңа корылмаларны билгеләнгән тәртиптә кешеләрнең сәламәтлегенә куркыныч тудыручи, тузган дип тану очраклары, күрше җирләү урыннарының сакланышын тәэммин итү очраклары керми.

13.19. Күмү урыннары территориясендә, ижтимагый зиратның архитектур-ландшафт проектына ярашлы рәвештә, алга таба коймалар куймыйча күмү каралган, койма урнаштыру тыелган.

13.20. Һәйкәлләрне, стелны, мемориаль такталарны, истәлекле билгеләрне һәм башка кабер ташларын күмү урыны булмаган җирдә урнаштыру тыела.

13.21. Өлеге урында чыннан да күмелгән кешеләр турында мәгълүматны чагылдырмый торган язулы кабер корылмаларын урнаштыру яисә булган язу корылмаларына естәү тыела.

13.22. Иске кабер корылмаларын (кабер ташларын) утильләштерү күмү мәсьәләләре буенча маҳсуслаштырылган хәзмәт, башка ритуаль оешмалар тарафыннан түләүле нигездә башкарыла яисә жәмәгать зираты территориясеннән куму очен жаваплы зат тарафыннан мостэкийль рәвештә чыгарыла.

14. ЗИРАТЛАРГА БАРУ ҚАГЫЙДЭЛЭРЕ

14.1. Жәмәгать һәм дин тоту зиратларына керү тәртибе һәм қагыйдәләре зират территориясенә көргөндә урнаштырылган белдерүләр тактасына элеп куела.

14.2. Зиратлар килучеләр өчен көн саен түбәндәге вакытта ачык:

- календарь елның май аеннан октябрь аена кадәр – 9.00 сәгатьтән 19.00 сәгатькә кадәр;
- календарь елның ноябрьдән апрель аена кадәр – 9.00 сәгатьтән 17.00 сәгатькә кадәр.

14.3. Зират территориясендә килучеләр жәмәгать тәртибен һәм тынлыкны сакларга тиеш.

14.4. Зират территориясендә, шулай ук аның янындагы территориядә түбәндәгеләр тыела:

- авыл җирлеге башкарма комитеты белән килештермичә генә һәйкәлне урнаштырырга, яңадан эшләргә һәм җимерергә;
- һәйкәлләрне, зират җиһазларын бозарга, территорияне чүпләргә;
- зират территориясендә ул ябылганин сон булырга;
- яшел утыртмаларны кисәргә, чәчәкләрне езәргә, җиләк-җимеш жыярга, кабер участогында агачлар утыртырга;
- үз белдеген белән жирләү өчен бирелгән участокны билгеләнгән կүләмнән арттыруны;
- спиртлы эчемлекләр эчәргә, исerek хәлдә, наркотик яки токсик исerek хәлдә булырга;.
- эт йәртергә, йорт хайваннарын тотарга, кошларны тотарга;

- чаңғыда, чанада, велосипедларда, мопедларда, мотороллерларда, мотоциклларда йөрү;
- учаск ягу, балчық, ком алу, агач кису;
- грунт казу, тезелеш чүп-чарын һәм башка материалларны калдыру;
- эскәмияләр, өстәлләр урнаштыру, склеплар, башка кабер корылмалары тезүне үз белдеген белән башкару;
- жәмәгать тәртибен һәм зиратларның чисталығын бозучы башка гамәлләр кылу.

14.5. Жәмәгать зиратларына килүчеләрнең хокуклары:

- әлеге нигезләмә һәм Россия Федерациясенең гамәлдәге законнары таләпләре нигезендә каберлек урыннарын билгеләү;
- кабер участогында чәчәкләр утырту;
- һәйкәлләр, кабер корылмалары, коймалар, чәчәк түтәлләре һ. б. лар урнаштыру (алмаштыру) очракларында зират территориясенә бернинди тоткарлыксыз үтеп керү;
- килүчеләр-өлкәннәр һәм инвалилар булса-жиңел транспортны зират территориясендә йөрү өчен файдалана алалар;
- Россия Федерациясенең гамәлдәге законнарында каралган башка хокукларны гамәлгә ашырырга.

14.6. Чәчәкләр, жирләү ритуалы предметлары һәм каберлекләрне төзекләндөрү материаллары белән сөүдә итү бары тик авыл жирлеге башкарма комитетының язмача рехсәте белән генә башкарыла ала.

15. ЖӘМӘГАТЬ ҺӘМ ДИНИ ЗИРАТЛАР ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ ТРАНСПОРТ ЧАРАЛАРЫ ХӘРӘКӘТЕ ТӘРТИБЕ

15.1. Зиратлар территориясе буенча Нөнәгәр авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан расланган хәрәкәт схемалары һәм күрсәтелгән транспорт чарапарының тукталышы чикләрендә махсуслаштырылган транспорт чарапары хәрәкәте рәхсәт ителә.

15.2. Автокатафалк, шулай ук аны озатып йөрүче транспорт зиратка тоткарлыксыз бару хокукуна ия.

15.3. Нөнәгәр авыл жирлеге башкарма комитеты зиратларда билгеле бер даталарга багышланган чарапар үткәргәндә, зиратта транспорт хәрәкәтененә аерым режимы көртөлөргө мемкин.

15.4. Түбәндәгә килүчеләр шәхси автотранспортта жәмәгать зиратлары территориясе буенча тоткарлыксыз йөрү хокукуна ия:

- 1) тиешле таныклыklar күрсәткәндә инвалилар;
- 2) сәламәтлеге буенча мәстәкыйль йөрү мөмкинлеге булмаган елкән яштәге гражданнар.

15.5. Жәмәгать зиратлары территориясе буенча башка транспорт чарапары хәрәкәте бары тик авыл жирлеге башкарма комитеты белән килешеп кенә рехсәт ителә.

15.6. Жирләү урыннарын төзекләндөрү һәм кабер өсте корылмаларын (кабер ташларын) урнаштыру буенча эшләр башкарганда, транспорт чарапары, шул исәптән йөк автотранспорты жәмәгать зираты территориясеннән жиңел автотранспорт һәм йөк автотранспортын кулланып, авыл жирлеге башкарма комитеты белән килештереп башкарыла.

15.7. Кабер өемнәре (кабер ташлары), күрсәткечләре, баганалары, төзекләндөрү объектлары һ.б. зыян күргәндә автотранспорт чарапары хужалары Россия Федерациясенең гамәлдәге законнары белән билгеләнгән тәртиптә жаваплы.

16. ӘЛЕГЕ НИГЕЗЛӘМӘНЕ БОЗГАН ӨЧЕН ЖАВАПЛЫЛЫҚ

16.1. Әлелеге Нигезләмәне бозган өчен гаепле затлар гамәлдәге законнар нигезендә жавап тота.

1 нче күшымта
Ижтимагый һәм дини
зиратларның әшчәнлек тәртибе
һәм җирләу урыннарын карап
тоту қагыйдәләре турындағы
нигезләмәгә

РӨХСӘТ

№ _____ « ____ » 20 ____ г
үлгән кешене җирләүгә

Бирелдө _____
(мерәжәгать итүченең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме)
паспорт сериясе № _____ бирелгән « ____ » _____

(кем тарафыннан бирелгән)

Яшәу урыны адресы: _____

Теркәлү урыны адресы: _____

Контакт телефоны: _____

Мәрхүмнең гәүдәсөн (көлен) җирләүгә рөхсәт бирү түрүнде бирелгән гариза
нигезендә _____,

(вафат булучының фамилиясе, исеме, әтисенең исеме)

(үлем датасы)

түбәндәгे

адрес

буенча

урнашкан _____,

зиратында.

Жирләу өчен җир кишәрлеге күләме _____ кв. м.

Авыл җирлеге башлығы

2 нче күшымта
Ижтимагый һәм дини
зиратларның эшчәнлек тәртибе
һәм жирләү урыннарын карап
тоту қагыйдәләре турындагы
нигезләмәгә

Татарстан Республикасы Балтач муниципаль
районының _____ авыл _____ жирлеге
башлыгына _____

Паспорт _____ № _____
Бирелгән « ____ » _____

(кем тарафыннан бирелгән)
адресы: _____

Жирләүгә рәхсәт бирү турында
Гариза

Үлгән кешене жирләүгә рәхсәт бирүегезне сорыйм

(фамилиясе, исеме, атасының исеме, улем датасы)
_____ зиратында, адрес буенча урнашкан:
(зиратның исеме)

Дата « ____ » 20 ____ г. _____ / _____ / _____
(имза) (Ф. И.А.)

Күшымталар:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Дата

имза

З нче күшымта
Ижтимағый һәм дини зиратларның
эшчәнлеге тәртибе һәм жирләү
урыннарын карап тоту қагыйдәләре
турындағы нигезләмәгә

Каберлекләрне теркәү
Китабы

(торак пункт исеме)

зираты

(исеме)

Башланган «___» 20__ ел

Тәмамланган «___» 20__ ел

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Теркәлү номе ры	Үлүче нен тулы исеме	Үлүчен ең яше	Үлү вакыт ы	Жирл әү вықыт ы	ЗАГС бүлеген нән үлем турында гы таныклы к номеры	Таныкл ыкны биргән ЗАГС	Кәбер казучыны ң фамилия се / күмүне башкаруч ы оешманы ң исеме	Участ ок номе ры	Жирлә ү ечен җавапл ы кешене ң тулы исеме

4 нче күшүмтә
Ижтимагый һәм дини зиратларның
эшчәнлеге тәртибе һәм жирлөү
урыннарын қарап тоту қагыйдәләре
турындағы нигезләмәгә

ЖИРЛӘҮ ТУРЫНДА ТАНЫКЛЫҚ

Таныклык бирелгән гражданинның _____
(фамилиясе, исеме, атасының исеме)

Жирләүне теркәү турында _____
(фамилиясе, исеме, атасының исеме)
«___» 20 ел _____
(зиратның исеме)

Квартал номеры _____, сектор номеры _____, кабер номеры _____
Кабер ташы урнаштырылған һәм теркәлгән «___» 20 ел _____

(кабер ташының материалы)
Кабернең зурлығы һәм язы тексты башкарма комитет тарафыннан расланған.
Инвентарь номеры _____

Авыл жирлеге башлығы _____

5 нче күшымта
Ижтимагый һәм дини зиратларның
эшчәнлеге тәртибе һәм жирләү
урыннарын карап тоту кагыйдәләре
турындагы нигезләмәгә

Татарстан Республикасы Балтач
муниципаль района
авыл жирләгә башкарма
комитетына

(фамилиясе, исеме, атасының
исеме)

паспорт сериясе, №,

кайдан һәм кайчан бирелде
теркәлү адресы: _____

телефон: _____

ГАРИЗА
жирләү өчен урын бирү турында

Киләчәктә жирләү / жирләү өчен урын бирүгезне сорыйм (ассызыкларга кирәк)
_____ зиратында,

(исеме, адресы)

зурлығы _____ () кв. метр.

Күшымта:

1. Паспорт күчermәсе.
2. Туганлыкны раслаучы документлар күчermәләре.
3. Үлем турында медицина таныктыгы / ГХАТ органнары тарафыннан бирелә
торган үлем турында таныктык.

" ____ " _____ / _____ ел
(гариза бирүченең имzasы)

6 нче номерлы күшымта
Ижтимағый һәм дини зиратларның
эшчәнлеге тәртибе
һәм жиһрләү урыннарын карал тоту
кагыйдәләре турындағы
нигезләмәгә

ДОКУМЕНТЛАР ИСЕМЛЕГЕ

(Ф. И.)

Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы _____ авыл
жиһрлеге башкарма комитеты жиһрләү өчен рәхсәт алу өчен түбәндәгे
документлар кабул итте:

Тәртип номеры документлар исеме битләр саны естәмә мәгълүмат

Документлар тапшырылды: _____ / _____ /
(имза) (И.Фамилия)

Документлар кабул ителде: _____ / _____ /
(имза) (И. о. фамилиясе, вазыйфасы) дата М.П.

7 нче күшүмтә
Ижтимагый һәм дини зиратларның
эшчәнлеге тәртибе һәм жирләү
урыннарын карап тоту кагыйдәләре
турындағы нигезләмәгә

КАРАР

№ ____ “ ____” 20 ____ ел.

Гайлә (нәсел) жирләү өчен урын бирү турында

Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы Чепъя авыл жирлеге
Башкарма комитеты _____ (Ф. и. о.)

зиратта	гайлә	(нәсел)	жирләү	ечен	урын	бирү	турында
гаризасын	һәм	гаризага	кушып	бирелә	торган	исеме,	адресы)
документларын:							

карап тикшергәннән соң, авыл жирлеге
территориясендә ижтимагый һәм дин тотучы зиратларның эшчәнлеге тәртибе һәм
жирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләре турындағы нигезләмәгә таянып
Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы Чепъя авыл жирлеге Советы
КАРАР БИРӘ:

1. _____ (Ф. и. о., паспорт
мәгълүматлары)

(зираттың
исеме, адресы) зурлығы _____ булган гайлә (нәсел) жирләү урыны
бирергә.

Авыл жирлеге башлығы

8 ичке күшымта
Ижтимагый һәм дини зиратларның
эшчәнлеге тәртибе һәм жирләү
урыннарын карап тоту кагыйдәләре
турындагы нигезләмәгә

КАРАР

№ ____ “ ____ ” 20 ____ ел.

Гайлә (нәсел) жирләү өчен урын бирүдән баш тарту турында

Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районаны Нәнәгәр авыл жирлеге
башкарма комитеты _____ (Ф. и. о.) зиратта
гаилә (нәсел) жирләү өчен урын бирү турында (зиратның исеме, адресы)
гаризасын һәм гаризага күшүп бирелә торган документларын:

караганнан соң, ижтимагый һәм дин тотучы
зиратларның эшчәнлеге тәртибе һәм тәрриториядә жирләү урыннарын карап тоту
кагыйдәләре турындагы нигезләмәгә таянып Татарстан Республикасы Балтач
муниципаль районаны Чепъя авыл жирлеге Советы КАРАР БИРӘ:

1. _____ (Ф. и. о., паспорт
мәгълүматлары) _____ зиратта
гаилә (нәсел) жирләү ечен
(зиратның
исеме, адресы) урын бирүдән түбәндәгө нигезләр
буенча: _____

баш тартырга.

Авыл жирлеге башлыгы

дата М.П.

9 нче күшымта
Ижтимагый һәм дини зиратларның
эшчөнлөгө тәртибе һәм жирләү
урыннарын карап тоту қагыйдәләре
турындагы нигезләмәгә

МӘЕТЕНЕҢ КӨЛЕН (КРЕМАЦИЯДӘН СОН) КҮМҮ ТУРЫНДА ТАНЫҚЛЫҚ

Танықлык бирелде. (гр-ке) _____
(фамилиясе, исеме, атасының исеме)
Туфрак салынган савытны құмұне теркәү турында

(мәрхұмнен фамилиясе, исеме, атасының исеме, үлем датасы)

(зиратның исеме)

№ _____ кварталы, № _____ секторы, № _____ кабере
Кремация турындагы документ "___" 200____ г.

Теркәү № кремациясе _____
Надгробия урнаштырылған һәм теркәлгән
"___" 200____ г.

(кабер ташлары материалы)

Кабер ташларының үлчәмнәре һәм язы текстлары администрация тарафынан
килештерелгән.

10 нчы күшымта
Ижтимагый һәм дин тотучы
зиратларның эшчәнлеге тәртибе
һәм жирләү урыннарын карап тоту
кагыйдәләре турындагы
Нигезләмәгә

АКТ N " " 20 ел

күмү һәм кабер ёсте корылмаларының торышын
карау (комиссия өгъзаларының вазыйфасы, атасының исеме)

(кайсы зиратта, үлгән кешенең фамилиясе, исеме, атасының исеме, номеры) квартал
Карар белән билгеләнгән

комиссия өгъзалары:

инициаллар имzasы, фамилиясе _____
инициаллар имzasы, фамилиясе _____
инициаллар, фамилиясе,

11 нче күшымта

Ижтимагый һәм дини зиратларның
эшчәнлеге тәртибе һәм жирләү
урыннарын карап тоту кагыйдәләре
турында Нигезләмә

Иске каберлекләр һәм кабер корылмалары теркәү китабы
авылы зираты
(торак пункт исеме)

Башланган « » 20 г.
Тәмамланган « » 20 г.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Язылу датасы, номеры	Күмелгән затның фамилияс е, исеме, әтисенен исеме	Үлем датас ы	Квартал номеры, каберне ң теркәү номеры	Күмелү ечен жаваплы затның фамилияс е, исеме, атасының исеме һәм адресы	Күмелгән һәм кабер өстендер е корылма ларның торышы турында акт төзү датасы һәм номеры	Жирл әнүдә трафа рет чыгар у датас ы	Жирләү ечен жавапл ы затка белдер ү жибәрү датасы	Искәрм ә

12 нче күшымта
Ижтимағый һәм дини зиратларның
әшчәнлеге тәртибе һәм жирләү
урыннарын карап тоту қагыйдәләре
турында Нигезләмәгә

Татарстан Республикасы Балтач
муниципаль районы Нөнөгәр авыл
жирләгә башкарма комитетына

(фамилиясе, исеме, әтисенең исеме)

паспорт сериясе, номеры,

(кем тарафыннан һәм кайчан бирелгән)

Теркәлү адресы:

Телефон номеры:

КАБЕР ӨСТЕ КОРЫЛМАСЫН УРНАШТЫРУГА РӨХСӘТ БИРҮ ТУРЫНДА ГАРИЗА

Күмелгән участокта кабер естенә куелган корылманы , киртәләрне
урнаштырырга /алмаштырырга/ монтажларга /ремонтларга / (кирәген ассызыкларга
кирәк) рөхсәт итүегезне сорыйм.
(күмелгән затның фамилиясе, исеме, әтисенең исеме) _____ елда, _____ участокта,
зиратның номеры _____ (зиратның исеме).

Кабердә _____ дип язылган
(башка варианлар) әйберләр бар.

Кабер өсте корылмасының техник характеристикалары (кабер ташлары) яки
киртәләр, шул исәптән күләме _____.

Документлар күчермәләрен беркетәм

1) _____;

2) _____;

Югарыда

курсәтелгән

эшләр

башкарылачак

(эшләрне башкарубы, эшләрне үткәрү датасы)

Кабер өсте корылмасын урнаштыру буенча эшләрне үткәрү қагыйдәләре белән
таныштым. Урнаштыру дөреслеге ечен тулы жаваплылык тотам. Дөрес
урнаштырылмаган очракта корылманы демонтажлау эшләрен үз хисабыма
башкарырга өзөр. Эшләр тәмамлангандан соң, тезелеш материалларының
калдыкларын чыгарырга һәм күмелгән урынны, якын-тирә территорияне тәртипкә
китеrerгә ышандырам.

(гариза бирүченең имzasы)

(мөрәҗәгать итүченен ф. и. о., тулысынча)

(вакыты)

13 нче күшымта

Ижтимағый һәм дини зиратларның
эшчәнлеге тәртибе һәм жирләү
урыннарын карап тоту қагыйдәләре
турында Нигезләмәгә

КАБЕР ӨСТЕ КОРЫЛМАСЫН (КАБЕР ТАШЫН) УРНАШТЫРУ (АЛМАШТЫРУ,
МОНТАЖЛАУ, ДЕМОНТАЖЛАУ, РЕМОНТЛАУ) ЯКИ КИРТӘЛӘРНЕ УРНАШТЫРУ
(АЛМАШТЫРУ, МОНТАЖЛАУ, РЕМОНТЛАУ) ӨЧЕН РӘХСӘТ

«____» 20 ____

Ф.И. башкаруучы тарафыннан курсәтелә: кабер естенә қуелган корылманы
урнаштыру/алыштыру/монтажлау/ремонтлау яки киртәләрне (кукерт) яки киртәләрне
(ассызыкларга кирәк) башкарырга рәхсәт бирелә торган зат курсәтелә.

Ф.И. үз
естенә алган участокта кабер ееме корылмасын урнаштыру бурычын үз өстенә алган
улчәүле _____, жирләүне
һәм каберләрне төзүне кейләүче законнар һәм муниципаль хокукый актлар
таләпләрен үтәү белән.

Авыл жирлеге башлыгы _____

14 нче күшымта
 Ижтимагый һәм дини зиратларның
 эшчәнлеге тәртибе һәм жирләү
 урыннарын карап тоту кагыйдәләре
 турында Нигезләмәгә

КИТАП

кабер	өстендәге	корылмаларны	(каберлекләрне) (торак пункт)	теркәү исеме)
зират (исем)				

Башланган « ____ » 20 ____
 Тәмамланган “ ____ ” 20 ____

	2	3	4	5			8	9
Күмелгә н (күмелү ченең исеме фамили ясе)	Каб ер кую коне	Квар тал номер ы	Сек тор номеры	Ка бер ном еры	Яр ус ном еры	Таш материа лы һәм күләме, һәйкәл Әзерләү чесе	Ф. и. о. - кабер ечен җаваплы зат адресы	